

17/1/84

EL LENGUATGE

Per exemple

La gramàtica de la preposició *per* és ben coneguda; si més no, tots els manuals en donen la informació suficient: quan precedeix l'article definit, del singular o del plural, s'originen, respectivament, les contraccions que re vesteixen les formes *pel* i *pels*. Diem, així, *Van passar pel camí vell i Hi havia gent pels balcons*. Però si el mot següent comença en vocal o *h*, només es produeix la contracció amb la forma plural de l'article definit, amb l'article del singular, la preposició manté la seva integritat i l'article revesteix aleshores la forma apostrofada: *Van passar per l'altre camí, Ho fa per l'honor que representa*. El cas és anàleg, però no idèntic, al de les preposicions *a* i *de*. També escrivim *Diguem-ho al pare i Diguem-ho a l'avi, i Records del pare i Records de l'avi*, però una pronúncia normal no distingeix entre *al avi* (mal escrit) i *a l'avi*, o entre *del avi* (mal escrit) i *de l'avi*, i, en canvi, si diem *per l'altre camí* l'escriptura no pot ésser sinó aquesta.

Encara hi ha qui no té esment de la contracció de la preposició *per* davant els articles definits del masculí —és ben clar: en castellà no existeix sinó en el llenguatge considerat molt vulgar, fora dels esquemes normatius—, i oblidant el seu llenguatge quotidià és capaç de dir, quan parla en públic i ho vol fer bé, «per el camí» i «per els mateixos motius», formes que deu considerar que són més acadèmiques. Però, pel que hem observat, una gran relaxació en l'expressió fa que avui, en el llenguatge oral, sigui encara més habitual la contracció sistemàtica de la preposició *per* davant l'article *el*, és a dir, àdhuc en els casos en què el mot següent comença en vocal o *h*, cosa que emmena a dir «pel altre camí», «pel avi», «pel home» (que també podríem escriure «pe'l altre camí», «pe'l avi», «pe'l home»). I si bé no cal pas donar-hi gaire importància quan aquest fet té lloc en el llenguatge col·loquial, sí que resulta detonant en l'ús públic de la llengua, en parlaments que haurien d'ésser un model de correcció i pulcritud.

La contracció indeguda de la preposició *per*, si es vol, l'emudiment de la seva consonant final, té lloc encara en d'altres casos, en certes expressions en què *per* precedeix un mot començat en vocal, com és ara *per exemple*, que n'hi ha que pronuncien «p'exemple» (o «p'et-zemple»!), i que tan sovint, justament, es fa servir de frase introductòria.

Albert Jané